

Nieuwsbrief

van de

Vakcommunity Filosofie

1 oktober MMXI

Inhoud

- Redactioneel
- Het Nieuwe Trivium helpt mensen bij gesprekken en het uitdrukken van gedachten
- De humanistische canon: diverse animaties over belangrijke filosofen
- Het blad *Kunstzone* neemt waarnemen filosofisch onder de loep

---

Redactioneel

Geachte leden van de vakcommunity filosofie,

Engeland staat alom bekend als het land van de [Philosopher's Song](#) van Monty Python, dat altijd een mooie uitsmijter vormt bij een filosofieles. De onpeilbare diepte van filosofie wordt daarin glashelder.

Inmiddels is er in Engeland een groep mensen opgestaan die deze onpeilbare diepte een extra dimensie wil geven door ook kinderen op jonge leeftijd al te laten kennismaken met filosofie. In een [open brief aan The Guardian](#) van 13 september 2011 schrijven zij dat kinderen beter gaan redeneren en meer conceptuele vaardigheden zullen verwerven. Zo zouden ze beter voorbereid zijn op 'de complexiteiten van het leven in de 21e eeuw, waar alomtegenwoordige technologie en snelle maatschappelijke verandering aan de orde van de dag zijn'. Zo'n 50 docenten filosofie, historici, journalisten en comedians ondertekenden de brief.

Het is een loffelijk streven dat deze mensen drijft, maar ik weet niet of hun streven is gediend met het telkens ten gehore brengen van de welluidende klanken van de Philosopher's Song.

Walfred Haans
communitymanager

Het Nieuwe Trivium helpt mensen bij gesprekken en het uitdrukken van gedachten

In de middeleeuwen bestond de vooropleiding voor de universiteit uit de [zeven vrije kunsten](#): vier rekenvakken en drie talige vakken. Die drie talige vakken, dialectica, retorica en grammatica, werden samen het *trivium* genoemd. Tegenwoordig kent Nederland een netwerkorganisatie die zich [Het Nieuwe Trivium](#) noemt. Ik interviewde [Erik Boers](#) van Het Nieuwe Trivium.

Wat is Het Nieuwe Trivium voor een organisatie?

Het is een commerciële organisatie die opereert op de vrije markt. We zijn een netwerkorganisatie met een eigen praktijk en een *central office* in Eindhoven. We werken met een vaste kern van drie associés en daaromheen zijn zo'n dertig mensen betrokken.

Wat voor activiteiten organiseert Het Nieuwe Trivium zoal?

Wij organiseren filosofische gesprekken in organisaties. Dan gaat het om begeleide denkgesprekken. Binnen organisaties is het denken nogal eens instrumenteel, oplossingsgericht en doelgericht. Er bestaan echter ook vragen die niet op die manier zijn aan te pakken. Denk aan vraagstukken van verantwoordelijkheid. Daar gaat het eerder om het verwerven van inzicht, dan om oplossingen te vinden. We leiden ook mensen op zodat mensen in hun eigen organisatie gesprekken kunnen voeren. Bij de centrale ICT-Afdeling van een bank proberen we bijvoorbeeld helder te krijgen hoe om te gaan met de dubbele rol van adviseur tegenover die van politie-agent. De Provincie Noord-Brabant huurt ons in voor rustige bezinning met alle betrokken belanghebbenden over het vraagstukken van de intensieve veehouderij versus de gezondheidszorg. Dan gaat het dus eerder om een onderzoekend gesprek dan om een debat. Ook is er een scholenfederatie die met onze steun helder wil krijgen wat de waarden die ze voorstaat, zoals openheid, betekenen in de dagelijkse lespraktijk.

Trivium verwijst naar de talige vakken binnen de middeleeuwse zeven vrije kunsten. Is dat een bewuste keuze om de wiskundige rekenvakken buiten te sluiten?

Nee, we hebben ook ervaring met socratische gesprekken over wiskundige vragen. Samen

nadenken is echter een talige aangelegenheid. Bij betekenisgeving speelt taal een belangrijke rol. Filosoferen betekent met elkaar in gesprek gaan om chocola te maken van een complexe werkelijkheid. Dat vergt het vermogen om welluidend en weldenkend te spreken of schrijven.

Wat is er nieuw aan jullie aanpak van Het Nieuwe Trivium ten opzichte van het middeleeuwse trivium?

Bij ons worden klassieke kunsten vormgegeven [op hedendaagse wijze](#). Oefeningen en methodieken worden aangeboden in een hedendaagse praktijk. Van oorsprong vormden de zeven vrije kunsten de basis voor academische vorming. Dat laatste is verdwenen door alle studieduurbependingen. Wij zoeken nieuwe vormen voor academische vorming na afloop van het hoger onderwijs.

Hoe kijkt Het Nieuwe Trivium aan tegen het Nederlandse onderwijs in het algemeen?

Wij vinden onderwijs van groot belang en mensen binnen ons netwerk zijn ook betrokken bij het onderwijs. We organiseren ook socratische gesprekken op basisscholen. Ik ben blij dat filosofie tegenwoordig een examenvak is en constateer dat jongeren beter in staat zijn om essays te schrijven dan eerdere generaties.

Welk accent zou U graag willen leggen bij het schoolvak filosofie?

Bij ons komen nogal een vragen van wijsgerige antropologie aan bod. Dan denk ik ook aan het werk van Hannah Arendt en haar ideeën over *The Human Condition*. Maar ik signaleer ook dat nogal eens waardering voor het belang van werken in organisaties ontbreekt binnen de faculteit wijsbegeerte. Terwijl organisaties een doorslaggevende rol spelen in het dagelijks leven.

Interviewer: Walfred Haans

De humanistische canon: diverse animaties over belangrijke filosofen

Sinds men enige jaren geleden een [canon voor de Nederlandse geschiedenis](#) is gaan formuleren, werden er ook op tal van deelgebieden canons geformuleerd. Zo is er inmiddels ook een humanistische canon opgesteld. Hoewel humanisme beslist niet valt gelijk te stellen aan filosofie, komen er binnen de humanistische canon de nodige filosofen en filosofieën aan bod.

Ook de humanistische canon is ingedeeld in vensters. Op de [website van de humanistische canon](#) wordt met animaties onder meer aandacht besteed aan denkers als Socrates,

Epicurus en Erasmus. Het betreft korte inleidinkjes die de belangstelling wekken en enige toegankelijke informatie verschaffen.

Het blad *Kunstzone* neemt waarnemen filosofisch onder de loep

Het kan geen kwaad als ook docenten van andere vakken dan filosofie aan het denken worden gezet over filosofische vraagstukken. Wat dat betreft, schreef Saskia van der Linden een interessant artikel in [het laatste nummer van het blad Kunstzone](#) van de kunstvakdocenten.

Aanleiding is het digitaliseringsproject van de collectie Gouds plateel van *museumgoudA* waarbij aan de standaarddocumentatie [een driedimensionaal beeld](#) wordt toegevoegd. In het artikel "Virtuele waarneming in

museumgoudA wordt de waarneming in verband gebracht met de analyse die Maurice Merleau-Ponty in 1948 maakte van onze waarneming.